

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 624/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Peter Havlík advokátska kancelária s.r.o., Damborského 13, Nitra, proti rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 15C/1/2015 zo 6. apríla 2023 a rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/100/2023 z 22. augusta 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom okresného súdu sp. zn. 15C/1/2015 zo 6. apríla 2023 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7Co/100/2023 z 22. augusta 2024. Ústavný súd sťažovateľ ďalej požiadal, aby zrušil napadnuté rozhodnutia a zároveň zaviazal okresný súd k úhrade náhrady trov konania v sume 582,14 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe uznesenia č. k. 15C/1/2015-350 z 22. decembra 2022 (ďalej len „uznesenie o zmene žalobcu“) vstúpil sťažovateľ do sporu na miesto pôvodného žalobcu. Rozsudkom okresného súdu bol žalovaný zaviazaný na zaplatenie sumy 61 287,02 eur spolu s príslušenstvom, druhým výrokom bola žaloba vo zvyšnej časti nároku na úroky z omeškania zamietnutá, tretím výrokom bol sťažovateľ zaviazaný na zaplatenie súdneho poplatku za konanie v sume 3 677 eur a štvrtým výrokom okresný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v rozsahu 48,80 %.

3. Tretí výrok rozsudku okresného súdu bol odôvodnený tým, že právoplatnosťou uznesenia o zmene žalobcu sa uznesenie okresného súdu, ktorým bolo pôvodnému žalobcovi priznané

oslobodenie od súdnych poplatkov, stalo v konaní bezpredmetným. Okresný súd preto postupoval v súlade s § 5 ods. 1 písm. g) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a zaviazal sťažovateľa ako poplatníka na zaplatenie súdneho poplatku podľa položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov v sume 3 677 eur, ktorá predstavuje 6 % z hodnoty predmetu konania.

4. Sťažovateľ podal proti tretiemu výroku rozsudku okresného súdu odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že bol zaviazaný zaplatiť súdny poplatok až v rámci rozsudku okresného súdu, t. j. v konečnom rozhodnutí súdu. O uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok mal podľa neho okresný súd rozhodnúť samostatným uznesením, proti ktorému mal mať možnosť podať opravný prostriedok.

5. Krajský súd v druhom výroku svojho rozsudku odvolanie sťažovateľa proti výroku, ktorým mu bola uložená poplatková povinnosť, odmietol. V odôvodnení rozsudku krajský súd konštatoval, že okresný súd nepostupoval v súlade so zákonom o súdnych poplatkoch, keďže o zaplatení súdneho poplatku nerozhodol vyšší súdny úradník, ale sudca okresného súdu. V dôsledku tohto pochybenia bola sťažovateľovi odňatá možnosť namietať prípadnú nesprávnosť uznesenia o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok podaním sťažnosti podľa § 14 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch. Následne krajský súd uviedol, že musí vychádzať z § 355 ods. 2 v spojení s § 357 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorý odvolanie proti uzneseniu okresného súdu nepripúšťa, a preto podané odvolanie v tejto časti odmietol podľa § 386 písm. c) CSP ako neprípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje tým, že okresný súd v jeho veci nepostupoval v súlade s § 14 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch, pretože o zaplatení súdneho poplatku rozhodol okresný súd až v konečnom rozhodnutí vo veci samej (rozsudkom okresného súdu). Krajský súd konštatoval nezákonný postup okresného súdu v súvislosti s rozhodnutím o zaplatení súdneho poplatku, no napriek tomu jeho odvolanie odmietol ako neprípustné, hoci aplikácia § 357 CSP v preskúvanom prípade nebola možná.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie ním označených práv, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku toho, že v preskúvanom konaní o zaplatení súdneho poplatku nerozhodol vyšší súdny úradník, ale priamo sudca v rozsudku okresného súdu. Krajský súd síce konštatoval, že postup okresného súdu nebol zákonný, avšak tento nedostatok neodstránil, pretože ním podané odvolanie odmietol ako neprípustné.

III.1. K porušeniu označených práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu:

9. K argumentácii sťažovateľa predloženej v ústavnej sťažnosti, ktorá sa, čo sa týka jej obsahu, v zásade zhodovala s jeho argumentáciou obsiahnutou v odvolaní proti tretiemu výroku rozsudku okresného súdu, krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol, že rozsudok okresného súdu bol vydaný 6. apríla 2023 a sťažovateľ mu 24. apríla 2023 doručil svoj návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd sťažovateľa následne vyzval na doplnenie tohto návrhu. Sťažovateľ na výzvu okresného súdu nereagoval a svoj návrh na oslobodenie od súdneho poplatku nedoplnil. Okresný súd preto uznesením č. k. 15C/1/2015-408 sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. Na základe uvedeného krajský súd dospel k záveru, že okresný súd nepostupoval v súlade so zákonom o súdnych poplatkoch, pretože o zaplatení súdneho poplatku nerozhodol vyšší súdny úradník, ale sudca okresného súdu, v dôsledku čoho sťažovateľ nemal možnosť namietat prípadnú nesprávnosť uznesenia o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok podaním sťažnosti podľa § 14 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch. Aj napriek zistenému procesnému pochybeniu okresného súdu krajský súd konštatoval, že musí vychádzať z § 355 ods. 2 v spojení s § 357 CSP, a preto odvolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné.

10. Ústavný súd musí konštatovať, že hoci sťažovateľ napáda výrok rozsudku krajského súdu o odmietnutí jeho odvolania z dôvodu jeho neprípustnosti, nepredkladá žiadnu ústavnoprávnu argumentáciu, ktorá by mohla čo len spochybniť vecnú správnosť, a tým aj ústavnú udržateľnosť napadnutého výroku. Civilný sporový poriadok v § 357 taxatívne vymenúva uznesenia súdu prvej inštancie, proti ktorým je prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok. Prípustnosť predmetu odvolania je objektívnou procesnou podmienkou odvolacieho konania. Ústavný súd tiež pripomína, že postup všeobecného súdu, ktorý je v súlade so zákonom, nemôže zasiahnuť do základných práv sťažovateľa. Na konanie vo veciach súdnych poplatkov sa primerane aplikuje Civilný sporový poriadok (§ 14 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch). Ak teda § 357 CSP nevymenúva uznesenie o súdnom poplatku medzi uzneseniami, proti ktorým je odvolanie prípustné, je rozhodnutie krajského súdu v súlade so zákonom, a teda ústavne konformné.

11. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (ako zjavne neopodstatnenú)].

12. Len nad rámec uvedeného záveru ústavný súd podotýka, že sťažovateľ v odvolacom konaní nenamietal existenciu povinnosti zaplatiť súdny poplatok ani správnosť výšky vyrubenej súdneho

poplatku, ale len procesný postup okresného súdu spočívajúci v rozhodnutí o súdnom poplatku priamo sudcom, v dôsledku čoho mu nebolo umožnené požiadať o oslobodenie od súdneho poplatku. Priamo z odôvodnenia uznesenia krajského súdu však vyplýva, že sťažovateľ síce požiadal o oslobodenie od súdneho poplatku, ale svoj návrh ani po výzve okresného súdu nedoplnil. Táto okolnosť má nepochybne priamy súvis s princípom poskytovania materiálnej súdnej ochrany v situácii, keď okresný súd procesne pochybil.

III.2. K porušeniu označených práv sťažovateľa rozsudkom okresného súdu:

13. Sťažovateľ napáda ústavnou sťažnosťou výlučne výrok III rozsudku okresného súdu, ktorým mu bola uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok. Poukazuje na nesprávny procesný postup tohto súdu, v ktorého dôsledku mu bola odňatá možnosť podať sťažnosť podľa § 14 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch proti uzneseniu okresného súdu o uložení súdneho poplatku. Lehotu na podanie ústavnej sťažnosti si sťažovateľ odvodzuje od právoplatnosti rozsudku krajského súdu.

14. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

15. Napadnutý rozsudok okresného súdu bol vydaný 6. apríla 2023. Proti napadnutému výroku o súdnom poplatku nebolo odvolanie prípustné, preto tento výrok samostatne nadobudol právoplatnosť dorúčením rozhodnutia sťažovateľovi, resp. jeho právnomu zástupcovi. Právoplatný je totiž rozsudok, ktorý je doručený a ktorý nemožno napadnúť odvolaním (§ 227 ods. 1 CSP). Podaním odvolania proti výroku rozsudku, proti ktorému odvolanie nie je prípustné, nedochádza k suspenzívnemu účinku opravného prostriedku (§ 367 ods. 1 CSP). Právoplatnosť rozsudku okresného súdu sa zhoduje s právoplatnosťou rozsudku krajského súdu len u tých výrokov, ktoré boli v odvolacom konaní meritórne prejednané, čo sa netýka uznesenia o súdnom poplatku, ktorý nadobudol právoplatnosť samostatne. Sťažovateľ tak mal možnosť podať ústavnú sťažnosť proti tomuto výroku rozsudku okresného súdu v dvojmesačnej zákonnej lehote od jeho doručenia.

16. Ak teda podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť v lehote dva mesiace po právoplatnosti rozsudku krajského súdu, proti výroku rozsudku okresného súdu o súdnom poplatku je ústavná sťažnosť podaná zjavne oneskorene. To zakladá dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

17. Len nad rámec uvedeného záveru ústavný súd s ohľadom na materiálny prístup k ochrane ústavnosti dodáva:

18. Ústavný súd v minulosti opakovane (napr. II. ÚS 224/2018, II. ÚS 361/2015) zdôraznil, že rozhodovanie o súdnych poplatkoch (napr. o oslobodení od súdnych poplatkov, o zastavení konania

pre nezaplatenie súdneho poplatku a pod.) spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ týkajúci sa súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa. Rozhodovanie o súdnych poplatkoch – o naplnení zákonom ustanovených predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov, o následkoch nepriznania oslobodenia od povinnosti zaplatiť súdny poplatok alebo o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku – spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa súdnych poplatkov vychádzať.

19. Ústavný súd prisviedča sťažovateľovi, že okresný súd pri rozhodovaní o súdnom poplatku postupoval v rozpore s § 14 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch, keď o súdnom poplatku namiesto vyššieho súdneho úradníka rozhodol priamo sudca v rozsudku. To sťažovateľovi znemožnilo uplatniť prostriedok procesnej obrany, ktorým je sťažnosť, proti rozhodnutiu súdneho úradníka.

20. Ústavný súd sa obdobnou procesnou situáciou zaoberal v náleze č. k. I. ÚS 502/2019-40 z 26. mája 2020, v ktorom preskúmaval rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP, ktoré vydal sudca namiesto vyššieho súdneho úradníka. Vo vzťahu k námietke porušenia princípu dvojinštančnosti konania ústavný súd poukázal na právne závery vyplývajúce z jeho uznesenia č. k. PL. ÚS 10/2019-11 z 30. januára 2019, podľa ktorých toto ustanovenie nemožno vykladať príliš formalisticky. Nemožno totiž *a priori* vylúčiť, že by o výške náhrady trov konania nemohol rozhodnúť aj sudca. Môže to vyplynúť napríklad z personálneho obsadenia okresného súdu, keď na súde nebude pôsobiť žiaden vyšší súdny úradník, alebo v prípade, že sa poverenie na rozhodovanie o výške náhrady trov konkrétnemu vyššiemu súdному úradníkovi neuvedie do rozvrhu práce. Napriek kogentnosti ustanovenia § 262 ods. 2 CSP takéto rozhodnutie sudcu spĺňa všetky atribúty súdneho rozhodnutia. Problém vzniká v tom, že proti rozhodnutiu sudcu o výške náhrady trov konania nie je prípustné odvolanie (§ 357 CSP *a contrario*). Avšak z ústavnoprávneho hľadiska súdne konanie nie je povinne dvojinštančné s výnimkou vecí trestných, pri ktorých táto požiadavka vyplýva z čl. 2 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Článok 6 dohovoru negarantuje právo na odvolanie na súde vyššej inštancie a dvojinštančnosť, ako vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgicku z 23. 6. 1981, Adolf proti Rakúsku z 26. 3. 1982, Feldbrugge proti Holandsku z 29. 5. 1986)], nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho konania. Napriek namietanému zistenému procesnému pochybeniu ústavný súd následne zdôraznil, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou zaručeného základného práva. Zároveň poznamenal, že okrem čl. 13 dohovoru, ktorý nevyžaduje konkrétnu podobu účinného prostriedku nápravy, aj čl. 6 dohovoru prioritne chráni právo na prístup k súdu (rozsudok ESLP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, § 35), ale negarantuje právo na odvolanie na súde vyššej inštancie ako také a nezaručuje ani nejaký osobitný druh odvolania alebo spôsob vybavovania odvolaní (rozsudok ESLP vo veci Monnell a Morris proti Spojenému kráľovstvu z 2. 3. 1987, sťažnosť č. 9562/81 a č. 9818/82, § 56; PL. ÚS 10/2019). S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatoval, že iba to, že v danej veci rozhodol sudca, a nie vyšší súdny úradník, nemôže samo osebe spôsobiť zásah do ústavných práv sťažovateľa, pretože dvojinštančnosť nie je všeobecnou zásadou civilného konania.

21. Závery spomínaného nálezu sú plne aplikovateľné aj vo vzťahu k námietke nemožnosti podať sťažnosť proti rozhodnutiu sudcu o súdnom poplatku. V preskúvanom prípade je navyše relevantná aj existencia osobitného procesného postupu podľa § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého je možné nesprávne rozhodnutia o poplatkoch aj bez návrhu zmeniť alebo zrušiť. Uvedené ustanovenie je nielen odrazom samotnej podstaty tohto konania, ktoré v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa, ale poskytuje aj možnosť realizácie nápravy rozhodnutia o súdnom poplatku aj v prípade porušenia noriem procesnej povahy v konaní o súdnom poplatku.

22. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal, že dôsledkom uvedeného nesprávneho procesného postupu bolo aj to, že nemohol v preskúvanom konaní podať žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov. Vo vzťahu k tejto námietke ústavný súd poukazuje na § 10 ods. 2 písm. e) zákona o súdnych poplatkoch, z ktorého vyplýva možnosť podania návrhu na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov až do uplynutia lehoty na zaplatenie súdneho poplatku. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ takúto možnosť využil a žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku podal 24. apríla 2023, avšak následne nereagoval na výzvu súdu na doplnenie tejto žiadosti, preto okresný súd konanie o nej zastavil.

23. Ústavný súd pri posudzovaní prípadného porušenia základných práv sťažovateľa v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy dôsledne vychádza z podstaty materiálneho právneho štátu, keď na zásah do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok. Prvou z nich je, že skutkové a právne závery konajúceho súdu musia byť zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a druhou je požiadavka, aby tieto závery mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Aj keď okresný súd o súdnom poplatku rozhodol spôsobom, ktorý je v rozpore so zákonom o súdnych poplatkoch, čím bola naplnená prvá podmienka na konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľa na právnu ochranu, nebola v danom prípade naplnená druhá požiadavka na zásah ústavného súdu do rozhodovacej právomoci všeobecného súdnictva, keďže s prihliadnutím na argumentáciu sťažovateľa v tomto konaní možno konštatovať, že uvedené procesné pochybenie nedosiahlo takú intenzitu, ktorá by odôvodňovala vyslovenie záveru o porušení sťažovateľom označených práv. Tento záver by teda aj pri včasnom podaní ústavnej sťažnosti viedol k odmietnutiu ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu